

ภาคผนวก ก

ประวัติพัฒนาการชุมชนบ้านเกาะประดู่

ที่ตั้งอาณาเขตและพื้นที่ ชุมชนบ้านเกาะประดู่ หมู่ที่ 2 ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย 3 หย่อมบ้าน คือ บ้านเกาะประดู่ บ้านม่วงธง และบ้านโคกขี้แรด อยู่ห่างจากอำเภอเมือง 30 กิโลเมตร และห่างจากตัวอำเภอบางแก้ว 3 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับหมู่ที่ 3 บ้านสังเขย่า ต. ท่ามะเดื่อ อ. บางแก้ว จ. พัทลุง
ทิศใต้	ติดกับหมู่ที่ 6 บ้านโนไร่ ต. ท่ามะเดื่อ อ. บางแก้ว จ. พัทลุง
ทิศตะวันออก	ติดกับหมู่ที่ 13 บ้านเกาะหยี ต. นาปะขอ อ. บางแก้ว จ. พัทลุง
ทิศตะวันตก	ติดกับหมู่ที่ 7 บ้านทุ่งสงวน ต. ท่ามะเดื่อ อ. บางแก้ว จ. พัทลุง

มีพื้นที่ทั้งหมด 1,460 ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ทำนา 500 ไร่ พื้นที่ทำสวนยางพารา 850 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย และพื้นที่สาธารณะประโยชน์และสถานที่สำคัญของชุมชน

ลักษณะภูมิประเทศภูมิอากาศ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ของพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะประดู่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูก ลักษณะดินแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ บริเวณหย่อมบ้านเกาะประดู่และหย่อมบ้านโคกขี้แรดเป็นดินเหนียวปนทราย ส่วนหย่อมบ้านม่วงธงเป็นดินเหนียว มีคลองธรรมชาติไหลผ่าน 1 สาย บริเวณหย่อมบ้านเกาะประดู่และพื้นที่ริมคลองทั่วบริเวณจะเป็นพื้นที่ต่ำและเกิดน้ำท่วมได้ง่าย

การสร้างและการตั้งบ้านเรือน อดีตเป็นบ้านไม้ยกพื้นสูงซึ่งเหลือไม่เกิน 10 หลัง ปัจจุบันเป็นการสร้างบ้านแบบใหม่ซึ่งเป็นบ้านที่สร้างด้วยอิฐและปูนเป็นหลัก หลังคามุงกระเบื้องสมัยใหม่ ส่วนใหญ่เป็นบ้านชั้นเดียว ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ปีนี้การตั้งบ้านเรือนใกล้เคียงกันในกลุ่มที่คนที่เป็นญาติพี่น้อง

ลักษณะประชากรและครัวเรือน ลักษณะประชากรและครัวเรือนของชุมชนบ้านเกาะประดู่ตามทะเบียนบ้านมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 235 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 813 คน เป็นเพศชาย 435 คน เพศหญิง 378 คน (สำนักบริหารการทะเบียน การตรวจสอบบ้านจากทะเบียนบ้าน ตุลาคม พ.ศ. 2551) โดยอาศัยอยู่จริง 119 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จริงจำนวน 456 คน เป็นเพศชาย 243 คน เพศหญิง 213 คน แยกเป็นรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่ม/องค์กรทางสังคมในชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2540 มีสมาชิก 100 คน มีนายเจือ สงทับ เป็นประธานกลุ่ม กลุ่มแม่บ้านทำขนม ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2548 มี

นางยุพิน สงทับ เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 30 คน กลุ่มผู้สูงอายุ เริ่มรวมตัวกันชัดเจน ในช่วงกลาง พ.ศ. 2551 มีนางยุพิน สงทับ เป็นประธาน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีนางจินตนา ด้วนขำ เป็นประธาน และมีกรรมการกลุ่มจำนวน 18 คน ร้านค้าชุมชน ตั้งขึ้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2551 สมาคมลูกเสือชาวบ้าน เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2539 มีนายเจือ สงทับ เป็นประธาน

สวัสดิการของชุมชน ได้แก่ สวัสดิการผู้สูงอายุ เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2551 เพื่อเป็นเงินช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่อายุ 60 ปี กองทุนหมู่บ้าน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2541 ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 100 คน ปัจจุบัน มีนายเจือ สงทับ เป็นประธาน กองทุนผู้สูงอายุ เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2540 มีสมาชิก 40 คน กองทุนฌาปนกิจแม่บ้าน ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2548 ปัจจุบันมีสมาชิก 50 คน มีนางยุพิน สงทับ เป็นประธาน

การศึกษา ปัจจุบันชุมชนมีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง คือโรงเรียนวัดปัทมธาราม เปิดสอนระดับอนุบาล ถึงระดับประถมศึกษา มีพื้นที่ 9 ไร่ 89 ตารางวา ประกอบด้วยอาคารเรียน 2 หลัง และอาคารเอนกประสงค์อีก 1 หลัง โดยคนในชุมชนส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยกลุ่มคนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นปัจจุบันได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยการศึกษาในระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษานั้นเป็นการศึกษาในโรงเรียนวัดปัทมธาราม และระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่โรงเรียนบางแก้วพิทยาคมเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งอยู่ในตัวอำเภอบางแก้ว ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 2 กิโลเมตร และโรงเรียนเขาชัยสนบ้างเนื่องจากห่างจากชุมชนมาก โดยปัจจุบันมีเยาวชนรุ่นใหม่ ๆ ของชุมชนได้ศึกษาถึงระดับปริญญาตรี แต่ยังมีจำนวนไม่มาก และเมื่อจบการศึกษาก็ต่างทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร

นอกจากนั้นชาวบ้านในชุมชนยังใช้การศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งตั้งอยู่ในตัวอำเภอบางแก้วเป็นสถานที่ศึกษาต่อของกลุ่มชาวบ้านวัยผู้ใหญ่ที่สนใจในการศึกษาต่อ

วัดปัทมธาราม สร้างเมื่อ พ.ศ. 2490 โดยนายบัน วังเกล้า ได้บริจาคที่ดินของตนเอง และซื้อที่ดินบริเวณใกล้เคียง ริมคลอง และรวมกันกับชาวบ้านที่มีจิตศรัทธาอยากสร้างวัดร่วมกับเรียไรเงิน และรวบรวมเงินอีกส่วนหนึ่งทั้งซื้อที่ดินและรวมได้ 42 ไร่ 3 งาน 30 ตารางวา ร่วมกันสร้างวัดโดยสร้างอาคารชั่วคราวขึ้นเพื่อเป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและที่พำนักของพระสงฆ์ เมื่ออาคารต่าง ๆ แล้วเสร็จ ชาวบ้านจึงมีความเห็นร่วมกันให้ตั้งชื่อวัดว่า “วัดปัทมธาราม” และเรียกชื่อนี้ตั้งแต่นั้นมาเพื่อเป็นเกียรติแก่นายบันและตระกูล มีพระพุทธรูปคู่วัดและเป็นที่ศรัทธาคือ พระลากปางประทานพร เป็นพระพุทธรูปของวัดภูผาพิมุขที่อัญเชิญมาจากกรุงเทพมหานคร และถูกเชิญมาไว้ที่วัดนี้เมื่อครั้งสร้างวัด โดยท่านพระครูกาแก้ว พระภิกษุวัดภูผาพิมุข อำเภอเมืองจังหวัดพัทลุง อัญเชิญมาให้ซึ่งทำให้เป็นพระคู่วัดตั้งแต่นั้นมา

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2500 ได้มีการสร้างศาลาการเปรียญขึ้น โดยการร่วมมือกันของชาวบ้านในชุมชน เป็นอาคารทรงไทย ใต้ถุนสูง มีฝาผนังและโครงสร้างส่วนเป็นไม้ หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา และเป็นสถานที่หลักในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชุมชน ในปี พ.ศ. 2511 ทางชุมชนได้ทำเรื่องขออนุญาตตั้งวัดอย่างเป็นทางการกับทางกรมศาสนาซึ่งได้รับประกาศแต่งตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. 2513 ในชื่อทางการโดยใช้ชื่อเดิม คือ “วัดปทุมวาราม” จน พ.ศ. 2515 เกิดวาตภัยครั้งใหญ่ ส่งผลให้อาคารศาลาการเปรียญถูกลมพายุพัดพังเสียหายและมีการบูรณะสร้างใหม่ต่อมาและรับพระราชทานวิสุงคามสีมาในปี พ.ศ. 2519

จนมาในสมัยที่พระครูกัณฑ์ศรีลารักษ์ ซึ่งเป็นคนบ้านควนถบ ตำบลปรางหมู อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง ย้ายมาเป็นเจ้าอาวาสในปี พ.ศ. 2528 ได้พัฒนาวัดและสร้างอาคารขึ้นใช้ประโยชน์มากมาย ทั้งศาลาการเปรียญหลังใหม่ เมรุ กุฏิสงฆ์ และศาลาคู่เมรุ ทำให้เป็นพระที่ชาวบ้านต่างเคารพศรัทธาทิวหมู่บ้าน

ปัจจุบันมีพระสงฆ์ประจำที่วัดจำนวน 2 รูป โดยมีเจ้าอาวาสคือ พระครูสุภัทร ศาสนกร และพระลูกวัดอีก 1 รูป ชาวบ้านในหมู่บ้านจะประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่วัดนี้ ไม่ว่าจะเป็น วันเข้าพรรษา ออกพรรษา งานวันบุญเดือนสิบ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา โดยทุกวันพระชาวบ้านจะมาร่วมทำบุญที่วัดนี้

สุขภาพอนามัย คนในชุมชนใช้บริการของโรงพยาบาลบางแก้วซึ่งอยู่ในตัวอำเภอบางแก้ว ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตรเป็นสถานที่ใช้บริการทางด้านสุขภาพอนามัย

สภาพเศรษฐกิจและการทำมาหากินและอาชีพ ชาวบ้านในชุมชนบ้านเกาะประดู่ประกอบอาชีพทำนา 70 ครัวเรือนและสวนยางพารา 80 ครัวเรือนเป็นหลัก ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี 37,429 บาท (ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน (จปฐ. 1) รายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือน ปี พ.ศ. 2551 เทศบาลตำบลบางแก้ว) นอกจากนั้นก็เลี้ยงสัตว์ อาทิ เลี้ยงวัวเนื้อ ปลา ค้าขายเป็นร้านขายของชำ จำนวน 4 ร้าน ได้แก่ ร้านนางถนอม ร้านนายไสว ร้านนายถัน และร้านน้อย รับราชการ ได้แก่ ครู พยาบาล เจ้าหน้าที่รถไฟ รับจ้างโรงงานปลากระป๋องนอกจังหวัด รับเหมาก่อสร้าง รับจ้างก่อสร้าง เย็บจากขาย ธุรกิจบ้านเช่า แสตงโนรา นักร้องยาว และว่าทหน้าต๊ะลุง

สาธารณูปโภคภายในของชุมชน สาธารณูปโภคในชุมชน การติดต่อสื่อสารในปัจจุบันของคนในชุมชนใช้โทรศัพท์มือถือเป็นส่วนใหญ่ การติดต่อระหว่างกันของชาวบ้านเป็นการสื่อสารถึงกันผ่านการพูดคุย เจอหน้า และการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้นำหมู่บ้านกับชาวบ้านใช้หอกระจายข่าวและเสียงตามสายเป็นหลัก ครัวเรือนในชุมชนทุกหลังมีไฟฟ้าใช้เป็นหลัก คนในชุมชน

ส่วนใหญ่ใช้น้ำจากประปาหมู่บ้าน โดยเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2547 นอกจากนั้นยังมีการใช้น้ำบ่อ เป็นบ่อที่มีสี่บ่อเนื่องมาแต่อดีต น้ำบาดาล ใช้ทั้งอุปโภคและบริโภค และคลองส่งน้ำชลประทาน ที่ใช้ในการทำนาและเกษตรของหมู่บ้าน

การปกครองและการพัฒนาของชุมชน การปกครองดูแลหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ทำหน้าที่หลัก มี อปพร. ดูแลความปลอดภัย ในด้านการบริหารมีเทศบาลตำบลบางแก้วเป็นองค์กรหลักที่ดูแล

การคมนาคม การคมนาคมของหมู่บ้านปัจจุบันใช้ทางบก มีถนนสายหลัก 1 สายซึ่งเป็นถนนที่ตัดผ่านกลางหมู่บ้านและเชื่อมระหว่างอำเภอบางแก้วและอำเภอเขาชัยสน ขณะที่ถนนสายต่าง ๆ ซึ่งเป็นถนนในหมู่บ้านนั้น มีทั้งถนนลาดยางและถนนลูกรัง

แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์น้ำ อยู่ในคลองเกาะประดู่ และทุ่งนา อาทิ ปลาชะโด ปลาช่อน ปลาตะเพียน ปลาเล็กปลาน้อยจำนวนมากมาย รวมถึง กุ้ง ปู อีกเป็นจำนวนมาก แหล่งน้ำ ได้แก่ คลองเกาะประดู่ ทรัพยากรที่เป็นที่ดินทำกิน ปัจจุบันพื้นที่ดินของชุมชนถูกใช้ประโยชน์เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ โดยหลัก ๆ คือ ใช้เป็นพื้นที่ทำนาประมาณ 500 ไร่ พื้นที่ทำสวนยางพาราประมาณ 850 ไร่ (กำพล หรือชู, 2551, น. 2) และที่เหลือเป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัย พื้นที่วัด และพื้นที่สาธารณะประโยชน์อีกเล็กน้อย

ความเชื่อ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับตายาย ความเชื่อเกี่ยวกับตายายโนรา สิ่งศักดิ์สิทธิ์คือ พระครูภัณฑศรีลารักษ์ หรือหลวงพ่อบ้าง หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “หลวงจาง” ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสองค์ก่อนองค์ปัจจุบันที่เสียชีวิตไป วิญญาณแว่วร่อน และเปรต

ประเพณีพิธีกรรม ได้แก่ งานวันบุญเดือนสิบ งานวันออกพรรษาและชักพระทอดกฐิน โนราโรงครู วันสงกรานต์ รดน้ำผู้สูงอายุ พิธีกรรมโนราโรงครู

ศิลปะการแสดง ได้แก่ โนรา กลองยาว